LÜHIKROONIKA

5.–6. oktoobril toimus Tallinnas rahvusvaheline sümpoosion „Sõda ja kirjandus". Esinesid Eneken Laanes („Regarding the Pain of Others" / „Vaadeldes teiste valu"), Boštjan Videmšek ja Maarja Kangro („Decades in War" / „Aastakümneid sõjas"), Joosep Susi („Sõda tuleb lähemale: transformatsioonid eesti sõjaluules alates 11. septembrist 2001"), Maria Ivanova („War through the Windows of a Dollhouse" / „Sõda nukumaja akendest"), Hasso Krull („Kangelasi austa kehvi: Gustav Suitsu intellektuaalne ermitaaž"). Kuidas on sõja kujutamine ajas muutunud, arutasid vestlusringis Julia Mussakovska, Halõna Kruk, Faruk Šehić ja Mikko Lagerspetz. Sõja kujutamise üle ajalooromaanis arutlesid Tiit Aleksejev ja Linda Kaljundi.

6. oktoobril peeti Tartus Eesti Kirjandusmuuseumis kirjandusteaduse kollokvium „Eesti kirjanduse lugu ja tänapäeva lugeja". Ettekannetega esinesid Liina Lukas („Sissejuhatuseks Eesti uue kirjandusloo kirjutamise mõttest"), Marju

Lauristin („Kirjanduslik mälu ja noored lugejad lugemisuuringu andmetel") ja Johanna Ross („Viimaste kirjanduslugude vastuvõtust"). Eneken Laanese juhitud ümarlauaarutelul „Eesti kirjanduslugude traditsioon ja pluralism" osalesid Luule Epner, Ele Süvalep, Mart Velsker, Epp Annus, Sirje Olesk ja Marin Laak.

9. oktoobril tähistati seto kultuuri nädala raames Värskas seto rahvaluuleteadlase, „lauluisa" ja sootska Paul Hagu 80. sünnipäeva. Eva Saar kõneles folkloorisõnavarast seto sõnaraamatus ja Ode Oras seto leelo kogumikest helikandjatel. Esitleti „Leeloantoloogia" III köidet.

13. oktoobril toimus Eesti Rahvusraamatukogus XXI oskuskeelepäev „Mõist(mis)est kogukonnani". Esimeses ettekandeplokis „Oskuskeel – sõnastikud, teaduslugu ja uued tehnoloogiad" esinesid Margit Langemets (EKI, „Kultuurivanker, arterikõvastumus ja järjekorrariiul. Kus on oskuskeele kodu?"), Raul Veede (Teadusajaloo ja Teadusfilosoofia Eesti Ühendus, „Eestikeelsed entsüklopeediad terminiloome ja oskuskeelekorralduse vahendina läbi ajaloo") ja vikipedist Ivo Kruusamägi („Tänane päev ja tulevik entsüklopeediate terminitöö korralduses"). Teises ettekandeplokis „Oskuskeel kogukondlikus vaates" astusid üles Aet Kuusik („Kes kardab soolise võrdsuse ja LGBT+ terminibaase?"), Kerttu Rakke (ajakirja Vaimupuu toimetaja, „Lihtsast keelest ja arekeelest") ja ERR-i ajakirjanduseetika nõunik Tarmu Tammerk („Ajakirjandus ja oskuskeel: käsikäes või vastamisi?").

14. oktoobril korraldati Tallinna Ülikoolis sümpoosion „Elamise ilu talumatu kergus. Rein Veidemann – 80". Esinesid Jaan Undusk („Kriitik kui karjataja"), Maarja Vaino („Kirjanduslik piimaring"), Marin Laak („„Kalevipoeg" tüvitekstina"), Piret Viires („Postmodernismi paradoksid") ja Rein Veidemann („Elamise ilu talumatu kergus").

16. oktoobril toimus Narvas Fenno-Ugria korraldatud hõimupäevade konverents „Soome-ugri rahvad – keeled, kultuur ja ajalugu". Ettekannetega esinesid Karl Pajusalu ja Petar Kehayov (TÜ, „Läänemeresoome keelte sünnilood"), Tuuli Tuisk (TÜ, „Liivlus ja liivi sõbrad: koostöö ja identiteet XXI sajandil"), Madis Arukask (TÜ, „Vepslased – riigiloojast metsarahvas"), Anna Ventšakova (Tartu Linnamuuseum, „Kauge sugulus, lähedane kultuur? Mõtisklus mokša ja ersa rahvakultuurist ning selle võimalikest seostest Eestiga"), Ljudmila Jamurzina (Tallinna Mari Selts, „Marid, millised me oleme?"), Natalia Pyllu (Eesti Rahva Muuseum, „Udmurdid: lood, mida kaart ei näita") ja Aado Lintrop („Obiugrilased, kauged ja lähedased").

19. oktoobril esines Ivo Kruusamägi Eesti Kirjandusmuuseumi seminaril ettekandega „Hurda kogud 2.0: Wikimedia maailm". XXI sajandi tehnoloogilised võimalused on oluliselt hõlbustanud inimeste kaasamist andmete kogumisse, kuid väljakutsed ei erine XIX sajandi omadest ning paranenud pole ka nende protsesside mõistmine. Teatud mõttes on tuntuim „vanavara" kogumise keskkond nüüd Vikipeedia.

20. oktoobril tähistati Tartu Kirjanduse Maja kirjanduslikul teisipäeval Rein Veidemanni 80. sünnipäeva. Esitleti esseekogu „Omailma väraval seistes" ning lisaks autorile kõnelesid Janika Kronberg ja Arne Merilai.

21. oktoobri Eesti Kirjandusmuuseumi seminarisarjas „Folklore and Friends" esines Piret Paal ettekandega „Cul-

tivating Death Literacy through the Humanities". Tartu Ülikooli meditsiiniantropoloogia kaasprofessori Piret Paali uurimistöö keskendub palliatiivsele ravile, spirituaalsele hooldusele ning haiguste ja elu lõpu kultuurilistele käsitlustele. Seminaril arutleti, kuidas humanitaarteadused aitavad paremini mõista surma, suremist ja elulõpuhooldust.

22.–23. oktoobril peeti Võrus Võru Instituudi sügiskonverents „Läänemeresoome piirid". Avasõnavõtuga esinesid Karl Pajusalu ja Külli Eichenbaum, kes meenutasid 30 aastat Võru Instituudi konverentse. Ettekannetega astusid üles Heiki Valk („Läänemeresoome piirid – küsimusi arheoloogia vaatenurgast"), Mirja Ots („Kirikumäe järvest leitud Eesti vanim ühepuupaat"), Tanguy Solliec, Karl Pajusalu ja Leo Léonard („Beyond boundaries: Inner complexity within the Southern Estonian Dialect Network – dialectometric insights"), Jack Rueter („Finite-state guesser for Võro finite-state description"), Helen Plado („Kas tugev kontakt võib keelt kontaktkeelest ka kaugendada? Võru keele juhtumiuuring"), Arvis Kiristaja („Kas ajaloolisel Petserimaal leidub *ga*-järelliitega hüdronüüme?"), Eva Saar („Seto ja isuri keele ühisjooni eri keeletasanditel"), Triin Todesk („Keelevahetus ja keeleideoloogiate mõju mulgi keelealal"), Heinike Heinsoo („Kes ma olen, kui mu õde on isur ja ema vadjalane?"), Maria Kok („Hyvät käytänteet karjalan kielen opetuksen, tutkimuksen ja elvytyksen integraatiossa"), Miikul Pahomov („Ensimmäinen evankeliumin käännös lyydin kielelle"), Nikolai Kirsanov („Where does the Finnic toponymic space end? Twelve dimensions from Emajõgi to the Karelian isthmus"), Indrek Jääts („Eestlased vanadel etnograafilistel kaartidel"), Santeri Junttila („Uued arusaamad aaria laenudest eesti keeltes"), Sissi Conway („Towards a systematic critical analysis of (Proto-)Finnic etymologies for (Proto-)Germanic words"), Valts Ernštreits („Läti läänemeresoomlased"), Enn Ernits („Liivlaste asualapiiridest August Bielensteini ja August Westrén-Dolli uurimuste valguses"), Muntis Auns („In search of Metsepole's villages and farmsteads"), Uldis Balodis ja Karl Pajusalu („Läänemeresoome arhipelaag Ida-Lätis"), Tobias Weber („*Suzi sits kaivu* – reconstructing internal and external relationships of a Kraasna fable") ja Dmitrijs Ščegoļevs („When the language disappears but the boundary remains: Krevinian identity, language shift and the Finnic cultural frontier").

23. oktoobril korraldasid Ene Mihkelsoni Selts ja Eesti Kirjandusmuuseum Tartus Ene Mihkelsoni elule ja loomingule pühendatud ettekandepäeva „Elusalt, olla luule". Avasõnavõttudega astusid üles Eve Annuk ja Aija Sakova, seejärel kõnelesid Janika Kronberg („Visnapuu(du)lik Mihkelson"), Tanar Kirs („Eesti luulelugu") ja Mart Velsker („Mida räägib „Kõnelev piir"?"). Ene Mihkelsoni kultuurimõtestaja preemia pälvis Eve Pormeister. Marin Laak ja Katrin Kern esitlesid Mihkelsoni luulekogu „Kõnelev piir".

26. oktoobril esines Nikolaos Koulopoulos Eesti Kirjandusmuuseumi seminaril ettekandega poliitilistest internetimeemidest ja nende kommentaaridest. Koulopoulose analüüs põhineb Facebooki postitatud keskkonnakatastroofi teemalistel meemidel ja kommentaaridel, mis kritiseerivad Kreeka paremkonservatiivse valitsuse tegevust aastatel 2021–2023. Uuring näitas, kuidas huumor võimaldab väljendada poliitilisi hoiakuid, kritiseerida võimulolijaid ning kujundada ja vaidlustada arusaamu ühiskondlikust vastutusest.

27. oktoobril Eesti Kirjandusmuuseumi seminaril pidasid Kikee Doma Bhutia ja Santosh Limboo ettekande „Guiding the dead, sustaining the living: Funerary ritual and the shamans of Sikkim". Limbu rahva matusetavade uurimise, välitööde ja intervjuude toel anti ülevaade, kuidas surmarituaalidel korraldatakse surnute üleminekut elavate kogukonnast esivanemate juurde. Neid rituaale käsitatakse kui liminaalset protsessi, mille käigus kujundatakse ümber lahkunu, leinajate ja laiema sugulusrühma suhted. Just matuserituaalides avaldub šamaani autoriteet täielikult. Hoolimata vastuolulistest sotsiaal-majanduslikest ja religioossetest muutustest jäävad šamaanid (Peli-Phangsam) limbu rahva kollektiivse identiteedi ja järjepidevuse hoidjateks.

29. oktoobril toimus Tartu Ülikoolis tekstiuurijate aastakonverents „Tekstipäev 25: tekst enne, nüüd ja pärast", mis oli pühendatud 25 aasta möödumisele esimesest tekstipäevast. Esinesid Riina Reinsalu (TÜ, „Tekstidest ja taustadest"), Len Toots (TÜ, „Transinimesed Eesti meedias: sõnavara ja protsessitüüpide analüüs"), Helena Lemendik (TÜ, „Tekstis ja tekstide vahel: kuhu viivad viited?"), Anu Kadri Uustalu (TÜ, „„Ärge pressige, jobud" ehk Kuidas pannakse kasutajale sõnu suhu küpsiseteadetes"), Helin Puksand (TLÜ, „Kirjutamine paberil või arvutis – kas tulemus on sama?") ja Merilin Aruvee (TLÜ, „Tekstide uus ökosüsteem: käsitööst plastikuni").

30. oktoobril toimus Tallinna Reaalkoolis Eesti keelenõukogu visiooniseminar „Kuhu on teel eesti keele õpetamine koolis?". Ettekannetega esinesid Tiit Tammaru (TÜ, „Eesti demograafia – hetkeseis ja vaade tulevikku"), Leena Nissilä (Soome kodumaa keelte keskus, „Õppijast lähtuv keeleõpe ja keeleteadlik aineõpe – Soome näide"), Kerttu Rozenvalde (TÜ, „Kas keelelisel mitmekesisusel on koolis kohta? Üleminekust riigikeelsele õppele Lätis"), Kairi Kaldoja (HTM, „Üks keel, üks õpetus?"), Merilin Aruvee (TLÜ, „Tänasest visioonist homsesse reaalsusesse: eesti keele õpetuse väljakutsed ja võimalused aastani 2035"), Helen Hint (TÜ, „Eesti keele õpetaja läheb ülikoolist kooli. Mis me talle kaasa anname ja mida peaks andma?") ja Rain Mikser (TÜ, „Eesti keel üld- ja kutsehariduse alusväärtusena: õppekava-arenduse vaatepunkt"). Ilmar Tomuski juhitud arutlusringis „Kas see, mis on toonud meid siia, viib meid edasi?" osalesid Urmas Sadam, Irene Käosaar, Edgar Roditšenko, Martin Medar, Anette Ross, Irene Artma ja Kairi Kaldoja.